

PRVNÍ SVĚTOVÝ DEN PRARODIČŮ A SENIORŮ

25. ČERVENCE 2021

PASTORAČNÍ POKYNY

Rozhodnutí uspořádat Světový den prarodičů a seniorů přišlo v době, která byla v uplynulých měsících poznamenána pandemií a utrpením naší starší generace ve všech částech světa. Zprávy o seniorech, kteří museli zemřít v osamění a poté jim dokonce nebyl vypraven ani pohřeb, způsobily církvi hlubokou bolest. Je to jeden z křížů naší doby, který byl připomenut během křížové cesty s papežem Františkem na Velký pátek letošního roku: „Lidé vyskočili ze sanitky oblečení jako astronauti v ochranných oblecích, rukavicích a maskách s ochrannými štíty. Vzali mého dědečka, který měl potíže s dýcháním. To bylo naposledy, co jsem dědečka viděl. O několik dní později zemřel v nemocnici. Myslím na to, jak se musel cítit osamělý. Nemohl jsem být poblíž fyzicky, rozloučit se a utěšit ho.“¹

Nemít možnost být nablízku těm, kteří trpí, je v rozporu s povoláním křesťanů projevovat soucit. Tímto Světovým dnem chceme zdůraznit, že církve nikdy nemůže zůstat vzdálena těm, kteří nesou kříž. Téma zvolené Svatým otcem „Jsem s Vámi po všechny dny“ zřetelně vyjadřuje, že si každé církevní společenství přeje *být vždy se seniory* - během pandemie i v lepších časech, které doufáme budou následovat.

Je to více než rok, kdy první vlna pandemie dosáhla svého vrcholu a kdy Dikasterium pro laiky, rodinu a život napsalo: „Jako jednotlivci i jako místní církve můžeme pro seniory udělat hodně: modlit se za ně, léčit osamělost, vytvářet aktivní síť solidarity a mnoho dalšího. Když stojíme před scénářem, ve kterém je tak silně zasažena tato generace, máme za ně společnou odpovědnost.“² Až utichne bouře, musí se tento úkol v životě farností a celé církve plnit pravidelně. Každoroční oslava dne věnovaného seniorům je způsob, jak začlenit péči o křehké staré lidi do naší pastorační práce.

Nelze říci, že zájem o seniory, který projevuje papež František, je něco nového. Předchozí papežové také věnovali pozornost seniorům a obraceli se na ně se slovy moudrosti a vřelosti.³ Papež František prokazuje seniorům svou duchovní blízkost během svého pontifikátu, a to, co ho odlišuje od ostatních papežů, je jeho důraz na ekleziologický rozměr. Stejně jako jiné skupiny, kterým se ne vždy dostalo odpovídající pastorační péče, mají také senioři konkrétní poslání, které mají plnit jako svatý věrný Boží lid. Papež František vidí jejich úkol v udržování živé paměti a v předávání víry mladším generacím, ale co je důležitější, považuje je za důležitou součást laiků v katolické církvi. Nejsou jen „uživatelé“ Církve, ale jsou rovněž

¹ Křížová cesta vedena papežem Františkem na Velký pátek, 2. dubna 2021 na Svatopetrském náměstí, 13. Zastavení.

² Dikasterium pro laiky, rodinu a život, In loneliness the coronavirus kills more. <http://www.laityfamilylife.va/content/laityfamilylife/en/news/2020/nella-solitudine-il-coronavirus-uccide-dipiu.html>

³ Viz např. Jan Pavel II. *Dopis seniorům*, 1.10. 1999; Benedikt XVI. Projev během návštěvy domova seniorů Viva gli anziani provozovaného komunitou Sant' Egidio, 12. listopadu 2012.

společníky na cestě. Proto tento Světový den není příležitostí k vytvoření dokumentu o stáří, nýbrž spíše poselstvím určeným seniorům, v němž je Svatý otec žádá, aby sdíleli odpovědnost za to, kam se bude církev v budoucnu ubírat a také se podíleli na budování světa po pandemii. Jedná se o něco nového, co zapadá do synodální perspektivy prosazované papežem Františkem. Podle papeže jsou senioři součástí „všech pokřtěných, kteří jsou nositeli *sensus fidei* [smyslu pro víru], který je neomylný *in credendo* [v tom, čemu věří].⁴ Tento pohled ukazuje, jak je důležité poskytovat lepší pastorační péči generaci, na kterou možná často zapomínáme, hlavně proto, že máme sklon seniory považovat za již evangelizované.

Tento první Světový den prarodičů a seniorů se slaví v polovině roku, který Svatý otec věnuje rodině k pátému výročí apoštolské exhortace *Amoris Laetitia*. Jedná se o záměrnou volbu, která vychází z povědomí o tom, jak senioři - všichni senioři, včetně těch, kteří nejsou prarodiči - potřebují rodinné prostředí, ve kterém mohou žít, a také to, jak je nutné, aby si rodiny uvědomily roli, jakou hrají jejich starší členové. V globalizovaném světě již není vztah mezi seniory a rodinami považován za samozřejmost, ale naopak je neustále zpochybňován. Jedná se o trend, který má různé konotace podle geografického a kulturního kontextu, ale existují určité opakující se rysy, které naznačují, že probíhá krize mezi staršími lidmi a rodinou, což je známkou doby, kterou je třeba vzít v úvahu. Samotná rodinná pastorační práce, která se často týká pouze párových vztahů a vztahů mezi rodiči a dětmi, se nesebečasto zaměřuje na vztah mezi rodiči ve vyšším věku a dospělými dětmi a mezi prarodiči a vnoučaty.

Papež o tom jasně napsal v encyklice *Fratelli Tutti*. Řekl: „Viděli jsme, co se stalo seniorům důsledkem koronaviru v určitých částech světa. Nemuseli umírat tímto způsobem. Něco podobného se však již po dlouhou dobu vyskytovalo během vln veder a v jiných situacích, kdy se senioři ocitli krutě opuštěni. Neuvědomujeme si, že izolací starších osob a přenecháním péče o ně bez blízkosti a zájmu členů rodiny znetvořujeme a ochuzujeme samotnou rodinu. Nakonec připravíme mladé lidi o nezbytné spojení se svými kořeny a s moudrostí, které mladí nemohou sami dosáhnout.“ (FT 19) Toto jsou důležitá slova, která si zaslouží, aby byla znovu zdůrazněna. Mohou nám pomoci přemýšlet o dluhu, který rodiny - a pastorační rodiny - mají vůči generaci, která v některých ohledech upadla do zapomnění.

Kromě potřeby pomáhat lidem, aby neupadli do sklíčenosti a pocitu beznaděje, vedl tento složitý scénář (pandemie, hledání nové hlavní role pro seniory a krize rodinných vztahů) církev k tomu, aby zvolila jednoduchý způsob, jak se vydat na společnou cestu a pěstovat solidaritu: oslavovat. Senioři a mladí lidé společně: rodiče a děti; prarodiče a vnoučata; lidé, kteří možná nepatří do stejné rodiny. Církev si je vědoma potřeby usmíření mezi generacemi a obtíží, kterým čelí starší lidé, ale nehledá viníka. Zvolený způsob je příležitostí ke společné radostné oslavě.

Jak vidíme v podobenství o marnotratném synu a milosrdném otci, tak slavnosti mohou překonat rozpory, které rodinu negativně poznamenaly. Syn pravděpodobně považoval svého otce za starého a blízkého smrti, proto požádal o dědictví, které pak promarnil. Jeho otec ho

⁴ Nóta synody biskupů, 21. května 2021.

přivítal zpět a odpustil mu, a tak došlo ke smíření mezi ním a starým rodičem a také se sebou samým. To vše oslavují společně při hostině. Milosrdný otec si uvědomuje problémy, zrady a rozporuplnosti, a přesto se rozhodl oslavovat. Je to proto, že pouze radost z evangelia je schopná naplnit srdce a osvobodit nás „od hříchu, zármutku, vnitřní prázdnoty a osamělosti“ (EG 1). Je to základ, na kterém lze budovat obnovené vztahy mezi generacemi, a díky moudrosti, kterou projevují starší lidé, je to skála, na které lze budovat naše společnosti po pandemii.

Proto chceme, aby oslava prvního Světového dne prarodičů a seniorů byla prožívána jako slavnostní chvíle zahrnující všechny generace. Nejde jen o štěstí, ale o radost z poznání, že Pán je blízko v životech starších i mladých, protože *Bůh je s námi po všechny dny*.

Existuje mnoho pastoračních prostředků, kterými můžeme konkrétně vyjádřit náš pastorační zájem o starší lidi. Za tímto účelem je užitečné odkázat na dokument týkající se seniorů, který před lety zveřejnila Papežská rada pro laiky.⁵ Obsahuje rozsáhlou reflexi o smyslu a hodnotě stáří a dává konkrétní pastorační návrhy, které jsou stejně platné a důležité i dnes. Z mnoha způsobů, jakými mohou být místní církve a jednotlivci blízcí starším lidem, bychom rádi navrhli takový, který je snadno proveditelný a velmi efektivní, a tím je navštívit seniory. Návštěva je hmatatelné znamení církve, která vychází ven. Návštěva je způsob zakořeněný v tradici, jak projevit soucit, a to i vůči nemocným nebo ve vězení. Zdá se, že je třeba přidat ke známému seznamu sedmi skutků milosrdenství, také skutek *návštěvy seniorů, kteří jsou osamoceni*. Rozhodnutí Apoštolské penitenciárie udělit plnomocné odpustky těm, kdo tak konají, zdůrazňuje jeho naléhavost.

Také bychom chtěli nabídnout další nápady, jak oslavit tento Světový den. Navrhujeme, aby každá farnost nebo církevní společenství mohlo u příležitosti tohoto Světového dne prarodičů a seniorů slavit mši za seniory ze své farnosti, kteří zemřeli v důsledku nemoci covid-19; požádat mladé lidi, aby navštívili své prarodiče a zejména osamělé seniory, aby jim předali poselství Svatého otce. Jsme přesvědčeni, že kromě těchto návrhů každé církevní společenství najde tvořivě nejlepší způsob, jak tento den ve svých konkrétních podmínkách oslavit.

Kéž je pro všechny tento Světový den prarodičů a seniorů slavností naplněnou radostí z evangelia!

P. Alexandre Awi Mello, I. Sch.
sekretář
Dikasterium pro laiky, rodinu a život

Card. Kevin Farrell
prefekt
Dikasterium pro laiky, rodinu a život

⁵ Srov. Papežská rada pro laiky. *Důstojnost seniorů a jejich poslání v církvi a ve světě* (1. října 1998).

NÁVŠTĚVA PRARODIČŮ A SENIORŮ, KTEŘÍ JSOU SAMI

- První Světový den prarodičů a seniorů bude slaven za podmínek, při nichž v mnoha zemích stále ještě není možné, aby senioři byli fyzicky přítomni na mši.
- Aby se poselství o blízkosti a útěše dostalo ke každému – i k těm nejosamělejším – prosíme každého člověka, aby navštívil své prarodiče a seniory v rámci své komunity, kteří žijí v osamění, a předal jim poselství Svatého otce.
- Návštěva je viditelným znamením Církve, která vychází ven. V době sociálního odstupu způsobeného pandemií je návštěva projevem toho, že existuje způsob, jak seniorům projevit blízkost a přitom dodržovat bezpečnostní opatření.
- Návštěva je osobním rozhodnutím *vydat se na cestu a spěchat* k ostatním (srov. Lk 1,39), jako to udělala Maria, když navštívila svou starší sestřenicí Alžbětu
- Návštěva je příležitostí pro vnoučata, aby řekli svým prarodičům, a pro mladé lidi, aby řekli seniorům, které navštíví: „Já jsem s tebou po všechny dny”.
- Návštěva může být příležitostí přinést malý dárek, jako je třeba květinu, a společně se pomodlit modlitbu tohoto Světového dne.
- Návštěva také může být možností, jak nabídnout seniorům, obzvláště těm, kteří po dlouhou dobu neopustili svůj domov, aby přijali svátost smíření a eucharistii.
- Návštěva staršího člověka, který žije sám, je jedním ze způsobů, jak získat plnomocné odpustky u příležitosti tohoto Světového dne.
- Tam, kde zdravotní opatření stále neumožňují osobní návštěvu, může být láska vynalézavá v hledání způsobů, jak se s lidmi spojit – třeba telefonem nebo pomocí sociálních sítí.
- Poselství Světového dne je možné sdílet s ostatními pomocí obrázků z návštěv na sociálních sítích s hashtagem *#IamWithYouAlways*.

PŘÍPRAVA SVĚTOVÉHO DNE SE SENIORY

- Senioři jsou hlavní cílovou skupinou aktivit tohoto dne. Poselství Svatého otce je určeno jim.
- Je důležité zajistit, aby se co nejvíce seniorů mohlo fyzicky zúčastnit nedělní liturgie, která bude slavena u příležitosti Světového dne.
- Seniory z farnosti nebo ze společenství je možné pozvat ke chvíli rozjímání nad papežovým poselstvím k jejich Světovému dni. Všem přítomným se může rozdat tištěná verze, popřípadě lze společně zhlédnout videoposelství.
- Osamělým seniorům, kteří se nemohou shromáždění zúčastnit, může kdokoliv, kdo je navštíví, předat text.
- Všem prarodičům a seniorům, kteří byli osloveni u příležitosti konání Světového dne, lze doporučit modlitební úmysly Svatého otce spolu s úmysly jejich vlastního společenství.

PŘÍPRAVA SVĚTOVÉHO DNE S MLADÝMI LIDMI

- Několik týdnů před Světovým dnem můžete svolat mladé lidi z vašich společenství a vysvětlit jim jejich úkol, aby se poselství dostalo k co největšímu počtu seniorů.
- Podobně se můžete setkat s mladými lidmi po slavení tohoto dne, aby mohli poskytnout zpětnou vazbu ze svých návštěv.
- Mladí lidé mohou na sociálních sítích propagovat informace o Světovém dni s použitím hashtagu *#IamWithYouAlways*.

VZPOMÍNKA NA SENIORY, KTEŘÍ ZEMŘELI V DŮSLEDKU ONEMOCNĚNÍ COVID-19

- Během eucharistické slavnosti ke Světovému dni nebo v jiný k tomu vyhrazený čas můžeme vzpomenout na seniory z farního společenství, kteří zemřeli v důsledku pandemie, zvláště pak na ty, kterým nebylo možné uspořádat pohřeb.
- Jedním z možných způsobů je na závěr modliteb přečíst jména seniorů a za každého z nich zapálit svíčku.

PLNOMOCNÉ ODPUSTKY

- Dne 13. května t.r. vyhlásila Apoštolská penitenciárie dekret o plnomocných odpustcích u příležitosti Světového dne prarodičů a seniorů.
- Senioři mohou získat odpustky účastí na jedné ze mší slavených u příležitosti tohoto Světového dne.
- S ohledem na přetrvávající zdravotní opatření a na skutečnost, že někteří senioři se nemohou ze zdravotních důvodů osobně účastnit mše, získají odpustky také ti, kteří se zúčastní mše prostřednictvím televize, rozhlasu nebo internetu.
- Odpustky jsou udělovány také všem, kteří v tento Světový den vykonají „skutek milosrdenství“ tím, že navštíví osamělého seniora.
- V místech, kde je orgánem veřejné moci osobní návštěva výslovně zakázána, aby se zabránilo nákaze, je také možné odpustky získat prostřednictvím virtuálního setkání.